

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA – 4101-37-06/2012

P/12/094

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice

T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30

lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/12/094 – Profilaktyka narkomanii w szkołach.
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
<i>Kontroler</i>	Jerzy Piasecki, gł. specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 83577 z dnia 13 grudnia 2012 r.

[Dowód akta: kontroli str. 1–2]

<i>Jednostka kontrolowana</i>	Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I i II stopnia im. Fryderyka Chopina w Bytomiu, 41-902 Bytom, ul. Moniuszki 17 (dalej: Szkoła).
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Jolanta Sznajder, Dyrektor Szkoły.

[Dowód akta: kontroli str. 3]

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność Szkoły w zakresie planowania oraz wdrażania działań w obszarze profilaktyki narkomanii w latach szkolnych 2010/2011 oraz 2011/2012.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Formułując powyższą ocenę Najwyższa Izba Kontroli wzięła pod uwagę:

- opracowanie Szkolnych Programów Profilaktyki, które w odniesieniu do Szkoły II stopnia oparto na wynikach diagnozy zachowań problemowych uczniów oraz ich przyczyn, a także potrzeb i oczekiwań uczniów, nauczycieli i rodziców,
- planowanie i realizację szkoleń nauczycieli, m.in. dotyczących prawnych aspektów problematyki używania narkotyków przez nieletnich,
- dokonanie ewaluacji Szkolnego Programu Profilaktyki realizowanego w latach szkolnych 2006/2007-2009/2010,
- współpracę Szkoły z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Bytomiu w zakresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej na rzecz uczniów, ich rodziców i nauczycieli,

oraz poniższe nieprawidłowości:

- nieokreślenie mierników realizacji zadań ujętych w SPP,
- niedokonanie diagnozy zachowań problemowych uczniów w klasach IV-VI w Szkole I stopnia.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Planowanie działań z zakresu profilaktyki narkomanii

1.1. Szkolny Program Profilaktyki

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą w Szkole obowiązywały dwa Szkolne Programy Profilaktyki - na lata 2010-2016 opracowany dla klas I-VI szkoły podstawowej oraz na lata 2010-2013 dla klas I-VI/II stopień (zwane dalej „SPP”), opracowane w sierpniu 2010 r. Ww. SPP, które w dniu 30 sierpnia 2010 r. zatwierdziły Rada Pedagogiczna oraz Rada Rodziców, zakładały przeprowadzenie ewaluacji po zakończeniu ich realizacji, którą miano dokonać za pomocą narzędzi stosowanych w ramach wewnątrzszkolnego mierzenia jakości pracy Szkoły, zapisów w dokumentacji, badania ankietowego oraz ich analizy i wniosków.

[Dowód akta kontroli str. 4-15]

Przed sporządzeniem ww. SPP przeprowadzono ewaluację Programu realizowanego w Szkole (I i II stopnia) w latach 2006/2007-2009/2010, która była elementem diagnozy problemu używania substancji psychoaktywnych, stanowiącej podstawę opracowania nowych SPP. Diagnozę sporządził zespół składający się z siedmiu osób, w tym z pedagoga szkolnego, który przeprowadził wśród uczniów, rodziców i nauczycieli ankietę dotyczące realizowanego Programu. Zawarto w nich m.in. pytania dotyczące zażywania środków odurzających. Ankieta, przeprowadzona wśród wszystkich uczniów Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego, tj. odpowiednio 102 i 88 uczniów wykazała, że 5% uczniów próbowało zażyć dopalacze lub narkotyki. Przyjęto, że w celu osiągnięcia jak największej skuteczności w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia zaleca się kontynuowanie przeprowadzania bloków warsztatów na temat agresji, zachowań asertywnych i uzależnień. Powyższa diagnoza nie obejmowała Szkoły I stopnia.

[Dowód akta kontroli str. 16-21]

Jak wyjaśniła dyrektor Szkoły „wychowawcy, pedagog szkolny, nauczyciele instrumentu (lekcje indywidualne) oraz rodzice nie zaobserwowali na I stopniu (szkoła podstawowa) problemów związanych z zagrożeniami wszelkich uzależnień – papierosy, alkohol, narkotyki. W związku z tym nie przeprowadzono badania ankietowanego w tym zakresie”.

[Dowód akta kontroli str.22]

SPP mieli realizować nauczyciele, wychowawcy klas, dyrekcja oraz pedagog szkolny i rodzice. Założono, że nauczyciele będą podnosić kwalifikacje i zdobędą nowe umiejętności w zakresie działań profilaktycznych, wychowawcy mieli zadbać o poczucie bezpieczeństwa i akceptacji ucznia w klasie, dyrekcja miała przeprowadzić diagnozę oczekiwań uczniów i rodziców w zakresie profilaktyki, pedagog szkolny miała prowadzić zajęcia dotyczące profilaktyki narkomanii ujętej w szerszym kontekście profilaktyki uzależnień, obejmujących również spożywanie alkoholu oraz wzmocnienie pożądanych postaw, np. radzenie sobie z przemocą, stresem oraz asertywności. Rodzice mogli opiniować działania Szkoły w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa ich dzieci.

SPP w propozycjach tematów do zrealizowania przez wychowawców klas, przewidywał m.in. problematykę z zakresu zachowań asertywnych, profilaktyki nikotynowej, alkoholowej i narkotykowej, zagrożeń i uzależnienia płynącego z internetu i komputera.

Ww. działania miały być prowadzone w formie konkursów, projekcji filmów, quizów, godzin do dyspozycji wychowawców klas, spotkań z pedagogiem szkolnym, przedstawicielami służby zdrowia, funkcjonariuszami policji, zebrań i rozmów

indywidualnych z rodzicami oraz szkoleń nauczycieli w zakresie profilaktyki prozdrowotnej i uzależnień. W SPP nie wskazano konkretnych szkoleń oraz nie określono liczby godzin przewidzianych na ww. formy.

SPP zakładał, że efektami działań profilaktycznych miały być:

- zmniejszenie zjawiska przemocy w szkole,
- wzrost wiedzy wśród uczniów, rodziców na temat przemocy, uzależnień oraz przeciwdziałanie im,
- umiejętność radzenia sobie z przemocą i uzależnieniami,
- nauczanie uczniów pozytywnych zachowań oraz właściwego postrzegania i rozumienia ludzi,
- nauczanie uczniów dokonywania właściwych wyborów,
- zmniejszenie liczby wagarów i spóźnień.

SPP nie przewidywały wykorzystania programów profilaktycznych, których skuteczność potwierdzono, np. programów zamieszczonych w Banku Programów Profilaktycznych ORE, programów rekomendowanych przez KBNP lub zamieszczonych w bazie EMCDDA.

Jak wyjaśniła dyrektor Szkoły *„nie zaplanowano żadnego programu profilaktycznego dot. narkotyków ze względu na brak występowania tego problemu na terenie szkoły. W związku z tym nie skorzystaliśmy z ofert działań profilaktycznych przygotowanych przez MEN”*.

[Dowód akta kontroli str. 22]

Porównanie SPP dla Szkoły I stopnia i SPP dla Szkoły II stopnia wykazało, że różniły się one tylko jednym zapisem dotyczącym „nauki i ćwiczenia zachowań asertywnych”, gdzie w Szkole I ww. cel będzie realizowany w odniesieniu do bezpieczeństwa własnego oraz rówieśników, natomiast w Szkole II stopnia cel będzie realizowany w odniesieniu do uzależnień, środków psychoaktywnych.

[Dowód akta kontroli str.4–13]

Jak wyjaśniła dyrektor Szkoły, działaniami w zakresie profilaktyki narkomanii *„objęto tylko uczniów Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego, a nie objęto dzieci klas podstawowych, gdyż placówka nie jest typową szkołą rejonową (uczęszczającą do niej dzieci z terenu Bytomia i miast ościennych). Rodzice przywożą i odbierają dzieci ze szkoły. Ponadto przynajmniej dwa razy w tygodniu uczestniczą w zajęciach indywidualnych swoich dzieci, które przede wszystkim odbywają się w godzinach popołudniowych. Zatem ich obecność w szkole jest prawie stała. Dlatego też podjęto wspólną decyzję (pedagog i wychowawcy), by nie wprowadzać treści związanych z narkotykami i nie wzbudzać zainteresowania tematem”*.

[Dowód akta kontroli str. 23]

W statucie Szkoły nie określono, kto opracowuje szkolne programy profilaktyki. SPP opracowywał zespół nauczycieli (pięć osób) w tym pedagog szkolna. Zespół ten nie korzystał z ofert działań profilaktycznych przedkładanych przez organizacje pozarządowe, Straż Miejską czy Komendę Miejską Policji.

Jak wyjaśniła dyrektor Szkoły *„przy tworzeniu programu profilaktyki nie współpracowaliśmy z takimi instytucjami jak, Policja, Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna czy Centrum Interwencji Kryzysowej w związku ze specyfiką szkoły, w której główny nacisk kładziony jest na rozwiązywanie sytuacji związanych ze stresem i jego skutkami (wzmocnienie indywidualnej pracy z uczniami nauczycieli instrumentu, pedagoga, wychowawców). W szkole też nie odnotowano żadnych interwencji związanych ze środkami psychoaktywnymi. Jako że program profilaktyki jest aktem wewnątrzszkolnym i powinien być dostosowany do specyfiki szkoły*

artystycznej nie uznaliśmy konieczności współpracy z ww. instytucjami. Natomiast pedagog szkolny współpracuje z Poradnią Pedagogiczno-Psychologiczną w innym zakresie. Zadanie opracowania SPP zostało zlecone przeze mnie zespołowi nauczycieli i pedagogowi szkolnemu”.

[Dowód akta kontroli str. 9, 22, 45]

Ponadto, jak wyjaśniła dyrektor Szkoły „pedagog szkolny nie brała udziału w szkoleniu dot. tworzenia programu profilaktyki przed jego uchwaleniem. Natomiast w okresie pisania programu odbywała kurs zorganizowany przez Studium Prawa Europejskiego, którego treści dotyczyły m.in. roli pedagoga w zakresie przeciwdziałania patologiom w szkole”.

[Dowód akta kontroli str. 22]

Pedagog szkolny miała ukończony kursy zorganizowany przez Studium Prawa Europejskiego w okresie od maja do grudnia 2010 r., który obejmował następujące zagadnienia;

- rola pedagoga szkolnego w zakresie przeciwdziałania patologiom w szkole,
- mediacje szkolne,
- praca z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Ponadto w grudniu 2011 r. ukończyła warsztaty komunikacji interpersonalnej, asertywna komunikacja oraz kursy organizowane np. przez Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu w ramach Ogólnopolskiego Programu Edukacyjnego „Trzymaj formę” w roku szkolnym 2007/2008. Ponadto miała zaświadczenia potwierdzające uczestnictwo w 2006 r. w szkoleniu zorganizowanym przez Komendę Miejską Policji w Bytomiu w zakresie „Objawy, działanie narkotyków i środków psychotropowych”.

[Dowód akta kontroli str. 24–32]

Ustalone
nieprawidłowości

SPP nie zawierały mierników realizacji określonych w nich celów, co uniemożliwiało dokonanie obiektywnej weryfikacji zrealizowanych działań i oceny ich skuteczności.

Dyrektor Szkoły, stwierdziła że „wskaźniki oceny stopnia realizacji celów w SPP zostały określone, jako „Spodziewane efekty działań profilaktycznych”.

[Dowód akta kontroli str.22]

NIK zwraca uwagę na potrzebę rozróżnienia w SPP zamierzonych w nich efektów od mierników służących do oceny stopnia realizacji tych efektów. Ujęcie problematyki „Przyczyny i skutki używania między innymi środków psychoaktywnych; formy pomocy dla osób eksperymentujących i uzależnionych; sposoby radzenia sobie w sytuacjach trudnych” zawarte w podstawie programowej przewidzianej dla szkoły podstawowej w ramach edukacji prozdrowotnej, zdaniem NIK, wskazuje na zasadność objęcia uczniów klas IV-VI profilaktyką w powyższym zakresie.

1.2. Plany doskonalenia nauczycieli

Opis stanu
faktycznego

W latach szkolnych 2010/2011 i 2011/2012 w Szkole zatrudniani odpowiednio 139 i 134 nauczycieli, w tym 98 i 95 nauczycieli przedmiotów artystycznych.

[Dowód akta kontroli str. 35]

W okresie objętym kontrolą Szkoła przygotowała plany doskonalenia zawodowego nauczycieli (zwane dalej „PDZ”) na lata 2010, 2011 i 2012.

W PDZ na rok 2010 planowano przeprowadzenie szkolenia pt. „Przeciwdziałanie używaniu środków odurzających przez młodzież”, które miało objąć 130 nauczycieli Szkoły (tj. 93,5% zatrudnionych). W 2011 r. zaplanowano dwa szkolenia pt. „Odpowiedzialność prawna nauczycieli”, które miało objąć 70 nauczycieli (tj. 52,2%

zatrudnionych) oraz pt. „Komunikacja interpersonalna – umiejętność komunikowania się z rodzicami”, które miało objąć 120 nauczycieli (tj. 89,5% zatrudnionych).

[Dowód akta kontroli str. 36–44]

Jak wyjaśnił dyrektor Szkoły „proponuje szkoleń w każdym temacie dotyczącym doskonalenia zawodowego nauczycieli są składane przez kierowników sekcji (w Szkole funkcjonuje pięć sekcji, np. smyczków, gitary i harfy, ogólnokształcąca) do zastępcy dyrektora ds. ogólnokształcących, który następnie otrzymuje i na ich podstawie planuje szkolenia dla nauczycieli”.

[Dowód akta kontroli str. 22]

1.3. Procedury postępowania w sytuacjach szczególnych zagrożeń

Opis stanu faktycznego

Statut Szkoły nie przewidywał opracowania strategii działań wychowawczych i zapobiegawczych oraz interwencyjnych wobec dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (dalej Strategia), o której mowa w § 10 rozporządzenia z dnia 31 stycznia 2003 r. Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem² (dalej rozporządzenie w sprawie działalności wychowawczej i zapobiegawczej).

[Dowód akta kontroli str. 45]

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że „wśród uczniów nie występują szczególne zagrożenia, które uzasadniałyby opracowanie takiej Strategii”.

[Dowód akta kontroli str. 22]

W Szkole opracowano niektóre elementy Strategii, wymienione we wskazanym przepisie. W okresie objętym kontrolą funkcjonowały:

- procedury postępowania w przypadku zagrożeń, w tym związanych ze środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi, paleniem tytoniu, kradzieżami na terenie Szkoły oraz zachowań agresywnych,
- plany wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli, w tym w zakresie profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży,
- dokonywanie systematycznej oceny efektów podejmowanych działań wychowawczych i zapobiegawczych poprzez składane raz w roku sprawozdania pedagoga szkolnego i lidera zespołu wychowawczego.

[Dowód akta kontroli str. 46–61]

Procedury postępowania, w przypadku zagrożeń, były zgodne z Procedurami postępowania nauczycieli i metodami współpracy szkół z Policją w sytuacjach zagrożenia dzieci oraz młodzieży przestępczością i demoralizacją, w szczególności: narkomanią, alkoholizmem, prostytucją³.

[Dowód akta kontroli str. 46–49]

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

² Dz. U. Nr 26, poz. 226.

³ Modelowe procedury postępowania nauczycieli opracowane w ramach jednego z modułów Krajowego Programu Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępczości wśród Dzieci i Młodzieży.

2. Wdrażanie działań z zakresu profilaktyki narkomanii

2.1. Realizacja działań profilaktycznych

Opis stanu
faktycznego

W sprawozdaniu z pracy zespołu wychowawczego za rok szkolny 2010/2011 zapisano m.in., że w związku z nasilaniem się na terenie kraju problemu tzw. dopalaczy wychowawcy przeprowadzili akcję informacyjną w klasach. Brali udział w szkoleniu „Dopalacze, zagrożenia i formy przeciwdziałania”. Tematykę tę później poruszono na godzinach wychowawczych. Wychowawcy oraz pozostali nauczyciele wraz z rodzicami wystosowali i podpisali petycję do władz miasta z prośbą o zamknięcie punktów sprzedaży dopalaczy w pobliżu szkoły.

[Dowód akta kontroli str.58]

W ramach godzin wychowawczych w roku szkolnym 2010/2011 przeprowadzono w Szkole 35 zajęć z zakresu profilaktyki, w tym 9 w Liceum Ogólnokształcącym, a w roku 2011/2012 - 23 zajęcia, w tym 19 w Liceum Ogólnokształcącym. Tematyka zajęć dotyczyła m.in. profilaktyki uzależnień, agresji wśród dzieci i młodzieży, bezpieczeństwa w Szkole i poza nią, kształtowania zdolności empatycznych, zagrożeń wynikających z cyberprzestrzeni, rozumienia i dostrzegania przyczyn zagrożeń oraz dopalaczy (po cztery godziny w LO w okresie objętym kontrolą oraz jedna godzina w Gimnazjum w 2010/2011).

[Dowód akta kontroli str. 63–65]

Rada Rodziców, po spotkaniu z dyrekcją Szkoły, zorganizowała koncert z Panem Jarkiem Wajkiem - byłym wokalistą Oddziału Zamkniętego. Po części artystycznej odbyła się dyskusja wykonawcy z młodzieżą, kadrami pedagogicznymi na temat problemów dotyczących uzależnień. Rada Rodziców za zorganizowanie koncertu wydatkowała 1 800zł.

[Dowód akta kontroli str. 66 – 67]

Jak wyjaśniła dyrektor Szkoły *„zaproszenie Pana Wajka wynikało z faktu, iż wokalista sam przeszedł terapię narkotykową i dla uczniów szkoły muzycznej postać tego typu była bardzo wiarygodna”*.

[Dowód akta kontroli str.23]

W okresie objętym kontrolą, w ramach doskonalenia nauczycieli w zakresie kształcenia umiejętności profilaktycznych, przeprowadzono następujące szkolenia:

- w 2010 r. w ramach szkolenia pt. „Przeciwdziałanie używaniu środków odurzających przez młodzież” zorganizowano szkolenia pt. „Dopalacze, ujęcie prawne i pedagogiczne” oraz „Sposoby reagowania na sytuacje związane z naruszeniem praw przez małoletnich uczniów”, w których udział wzięło po 75 nauczycieli. Ww. szkolenia kosztowały ogółem 820 zł (środki własne Szkoły),
- poza planem - kurs internetowy w zakresie przeciwdziałania patologiom w szkole, mediacje szkolne, praca z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w którym udział wzięła jedna osoba (pedagog szkolny). Szkolenie kosztowało 420 zł (środki własne Szkoły),
- w 2011 r. zorganizowano dwa szkolenia; „Odpowiedzialność prawna nauczycieli”, którym objęto 130 nauczycieli (koszt 600 zł - środki własne Szkoły) oraz pt. „Czym jest asertywna komunikacja i dlaczego warto ją stosować”, w którym udział wzięło 110 nauczycieli (koszt 1 724 zł - środki własne Szkoły).

- w Szkole realizowano, wspólnie z Głównym Inspektorem Sanitarno-epidemiologicznym, program „Trzymaj formę” w latach szkolnych 2007/2008 – 2010/2011, który dotyczył m.in. edukacji prozdrowotnej i promocji zdrowia.
[Dowód akta kontroli str.68–73]

Na początku 2010 roku rodziców poinformowano o treści SPP. Ponadto na spotkaniach wychowawców klasy z rodzicami omawiano np. temat dotyczący uzależnień od środków psychoaktywnych (dopalacze, narkotyki).

[Dowód akta kontroli str. 74–82]

W okresie objętym kontrolą w Szkole nie realizowano żadnego programu profilaktycznego dotyczącego narkotyków, którego skuteczność potwierdzona (np. zamieszczonych w Banku Programów Profilaktycznych ORE, programów rekomendowanych przez KBPN lub zamieszczonych w bazie EMCDDA).

Jak wyjaśnił dyrektor Szkoły „Podstawowymi zagrożeniami występującymi w szkole jest stres, brak poczucia własnej wartości oraz brak dobrej organizacji czasu pracy uczniów. Nauczyciele starają się pracować z młodzieżą w grupach, jak i również indywidualnie, aby im pomóc np. autoprezentacja przed swoimi kolegami, wzmocnienie i rozpowszechnienie gry w zespołach kameralnych, warsztaty rozluźniające, stosowanie technik Aleksandra, organizowanie koncertów dla innych szkół. Jedynym programem, w którym braliśmy udział przez 3 lata szkolne (2007/2008 do 2010/2011) był program realizowany wspólnie z Powiatowym Inspektorem Sanitarnym z Bytomia pt. „Trzymaj formę”, który obejmował swym obszarem zdrowie. Ponadto ilość zajęć, które odbywają się w godzinach popołudniowych (specyfika szkoły) nie pozwala na dodatkowe zajęcia niezwiązane z muzyką, w tym na takie programy”.

[Dowód akta kontroli str. 23]

2.2. Ocena Szkolnego Programu Profilaktyki

Opis stanu
faktycznego

W ww. okresie przeprowadzono ewaluację końcową SPP za lata szkolne 2006/2007 –2009/2010 (w Szkole w ww. latach obowiązywał jeden Program), którą przeprowadził w marcu 2010 r., powołany przez dyrektora Szkoły, zespół do opracowania wyników ewaluacji (w skład zespołu weszło siedem osób w tym pedagog szkolny). Jedną z metod ewaluacji były ankiety, które wypełniło 190 uczniów, 85 rodziców oraz 27 nauczycieli. Ankiety objęły uczniów klas Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego. Ankietowani odpowiadali m.in. na pytania dotyczące: bezpieczeństwa w Szkole, występowania agresji w Szkole oraz kontaktu ze środkami uzależniającymi.

Wg ww. SPP podstawowymi jego celami było:

- zapobieganie problemom społecznym,
- propagowanie zdrowego stylu życia - rozwijanie aktywności ruchowej,
- sposoby radzenia sobie w sytuacjach stresowych,
- zapewnienie warunków sprzyjających bezpieczeństwu uczniów w szkole.

Wg sprawozdania ww. cele osiągnięto poprzez:

- zajęcia warsztatowe,
- szkolenia Rady Pedagogicznej,
- spotkania ze specjalistami (m.in. Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Policją),
- pogadanki,
- projekcje filmowe,
- konkursy.

We wnioskach końcowych z ewaluacji SPP założono m.in. dalsze szkolenie Rady Pedagogicznej w zakresie profilaktyki, realizowanie zajęć z zakresu profilaktyki na godzinach wychowawczych przez poszczególnych wychowawców klas, co miało obniżyć częstotliwość występowania u uczniów szkoły symptomów niedostosowania społecznego, takich jak: zachowania agresywne, palenie papierosów, spożywanie alkoholu czy sięganie po środki uzależniające.

[Dowód akta kontroli str. 16–21]

2.3. Podejmowanie działań interwencyjnych

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą na terenie Szkoły nie miało miejsce żadne zdarzenie dotyczące używania środków odurzających przez uczniów. Nie wystąpiły przypadki znalezienia substancji przypominającej wyglądem narkotyków, żaden z nauczycieli nie zgłaszał sytuacji, w której podejrzewano ucznia o posiadanie przy sobie substancji przypominającej narkotyk.

[Dowód akta kontroli str.23]

2.4. Organizacja i udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej

Opis stanu
faktycznego

Analiza prowadzonych dzienników pracy pedagoga szkolnego za lata szkolne 2010/2011 i 2011/2012 wykazała m.in., że łącznie udzielił on po 96 porad uczniom Szkoły. W żadnym przypadku nie dotyczyły one zażywania narkotyków i środków pochodnych (dopalaczy). Jedynie w roku szkolnym 2010/2011 odnotowano pięć (w Gimnazjum) i trzy (w Liceum Ogólnokształcącym) przypadki uczniów palących tytoń, a w roku szkolnym 2011/2012 odpowiednio sześciu i dwóch takich uczniów.

[Dowód akta kontroli str. 83–130]

Pomocy psychologiczno-pedagogicznej w Szkole, na rzecz uczniów, ich rodziców i nauczycieli, udzielał pedagog szkolny na zasadach określonych w rozporządzeniach w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach⁴.

[Dowód akta kontroli str. 131–181]

W latach szkolnych 2010/2011 i 2011/2012 współpraca z bytomską poradnią psychologiczno-pedagogiczną obejmowała uczniów z problemami:

- w czytaniu, pisaniu, ortografii, matematyce,
- związanymi z nadpobudliwością, brakiem koncentracji uwagi,

oraz konsultacje i zajęcia logopedyczne.

[Dowód akta kontroli str. 182]

Z informacji uzyskanej z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Bytomiu wynika m.in., że w ww. latach Poradnia udzieliła odpowiednio 44 i 27 porad uczniom Szkoły, które dotyczyły trudności w nauce oraz problemów wychowawczych. Poradnia prowadziła ponadto badania psychologiczne, pedagogiczne i logopedyczne, terapię pedagogiczną, logopedyczną terapię wad wymowy, psychologiczną terapię indywidualną i rodzinną oraz poradnictwo wychowawcze. Przedmiotową pomoc nie związane z używaniem przez uczniów narkotyków lub zagrożeniem uzależnieniem w tym zakresie, gdyż takich problemów nie sygnalizowane.

[Dowód akta kontroli str.184]

⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. (Dz.U. Nr 11, poz. 114) obowiązywało do 31 stycznia 2011 r. W dniu 1 lutego 2011 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 17 listopada 2010 r. (Dz.U. Nr 228, poz. 1487).

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁵, wnosi o:

- **ujęcie w SPP dla Szkoły I stopnia problematyki dotyczącej zagrożeń związanych ze środkami psychoaktywnymi, dostosowanej do uczniów klas IV-VI, po wcześniejszym przeprowadzeniu diagnozy zagrożeń w tym zakresie.**

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli Delegatury w Katowicach, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 30 stycznia 2013 r.

Kontroler

Jerzy Piasecki
gł. specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Dyrektor
Edmund Sroka

⁵ Dz. U. z 2012 r., poz.82